

Dubbeldiagnos:

Missbruk och psykisk störning

Stefan sandström 2018

www.spfab.se

Ny bok i januari!

Dubbeldiagnos: Missbruk och psykisk störning

- Personlighetsstörningar 50 – 90%
  - 75 % av dessa hade mer än en personlighetsstörning
- Depression och ångesttillstånd 30-60%
  - Ofta samtidigt som personlighetsstörningen
- Psykoser 15-20%

Fridell M, Hesse M och Nyhlén A (2007)

Vanliga problem vid Personlighetsstörningar

- Störningen påverkar hela personligheten
- Ofullständig identitetsbildning
- Instabila relationer
  - Bristande tillit
  - Ständiga uppbrott
  - Ständiga konflikter

- Svårt att tänka om:
  - Sig själv/sina tankar/känslor/beteenden/Relationer
  - Empati: andras tankar, känslor, etc.
- Låg ångesttolerans
- Svårt att hantera känslor
- Tendens till utagerande
- Vanligt med:
  - Trauma
  - Missbruk

Viktiga samband

ADHD –Attention Deficit Hyperactivity Disorder

- 23,1 % av alkoholisterna hade ADHD som barn.
- Ca: 65,5 % av drogmissbrukare hade ADHD som barn.
- Normalt har 3-7% av barnen i Sverige ADHD.
- 4 % av alla i Sverige enligt KI 2018

Trauma

- Mellan 36 och 50% av dem som söker hjälp för missbruksproblem i USA lider av livslång PTSS.

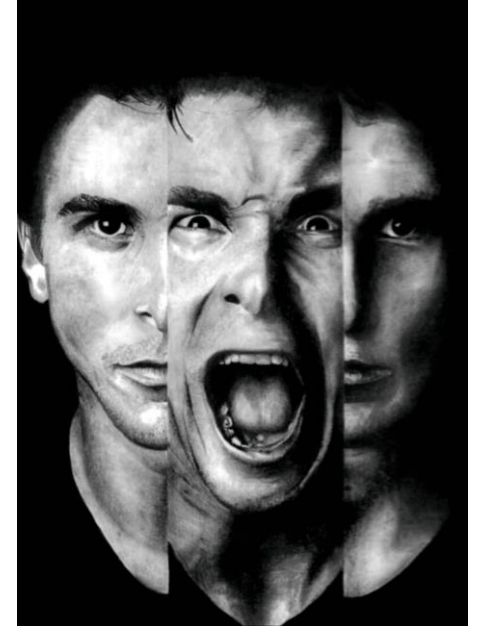
(Brady K T, , Back SE och Coofet S F, 2004)

- Ungefär hälften av alla med beroendesjukdomar i Sverige lider av PTSS.

(Persson & Magnusson, 2014)

ADHD

- 3-7 % av alla barn
- Ärftlighetsfaktor på 45-90%
- **Huvudsymptom**
  - Brister i koncentrationsförmåga
  - Hyperaktivitet
  - Impulsivitet.
- Andra vanliga symptom:
  - glömska
  - känslomässigt instabil
  - benägenhet för ångest, oro, depression
  - svårt att sova
  - dölja symptom genom missbruk

Vanligaste faktorn
bakom psykisk
störning

Vanligaste faktorn
bakom substans-
missbruk

Anna Gerge, 2016

Vad är ett psykiskt trauma?

- Det känslomässiga gensvaret på en extremt negativ händelse.

American Psychological Association, 2017

- En händelse som lämnar bestående negativa förändringar.

Francine Shapiro 2001

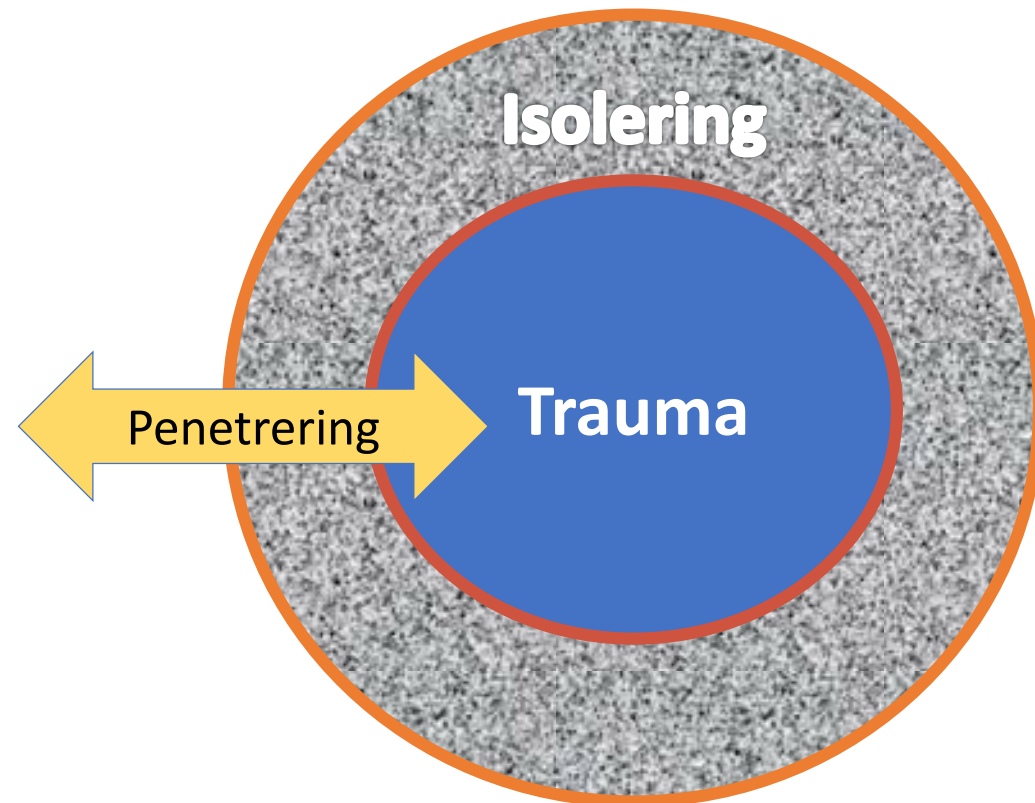

FLASHBACKS

- En del av minnet av den traumatiska händelsen trängs bort
- Detta kan aktiveras av sådant som påminner om traumat:
  - Människor
  - Miljöer
  - Situationer
  - Ljud m.m.
- Detta leder till en Flashback.
  - Man agerar då som om traumat hände här och nu.

Isolering från annat tankeinnehåll

- **Yttre faktorer** påminner
- **Inre processer** matar fram traumatiska associationer.

Rationell

Vardagsverklighet

Tillbaka i traumat;
misshandlad av
make; tillit; män är...

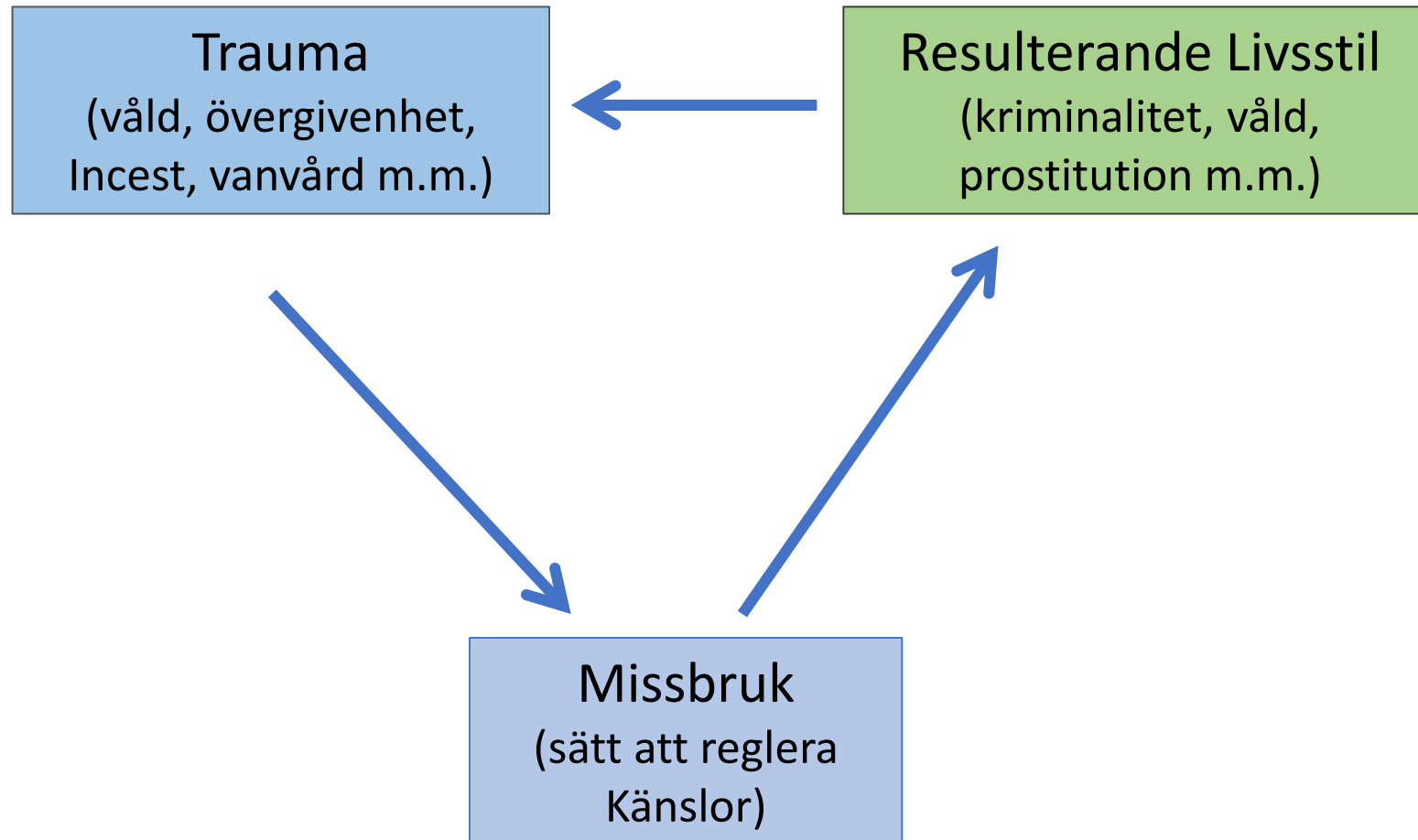
Rationell i
Förhållande till
traumat

Triggers

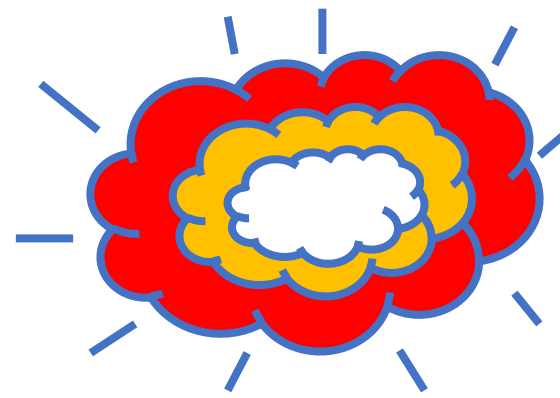
- Aggressiva beteenden
  - Hårda tonfall
  - Nedtryckande beteenden
  - Överlägsenhet
- Bestraffningar
- Generell stress
- Negativitet
- Fientlighet
- Påminnelser om trauma

En ond cirkel

Utagerande

Ursprunglig betydelse

- Psykoanalytisk term
- Sigmund Freud

Betydelse i dagligt tal

- Att agera på en asocial impuls
  - Utan hämningar
  - Utan eftertanke

Anknytningsstörning

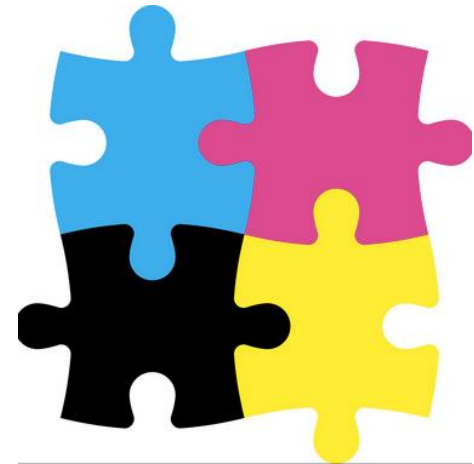
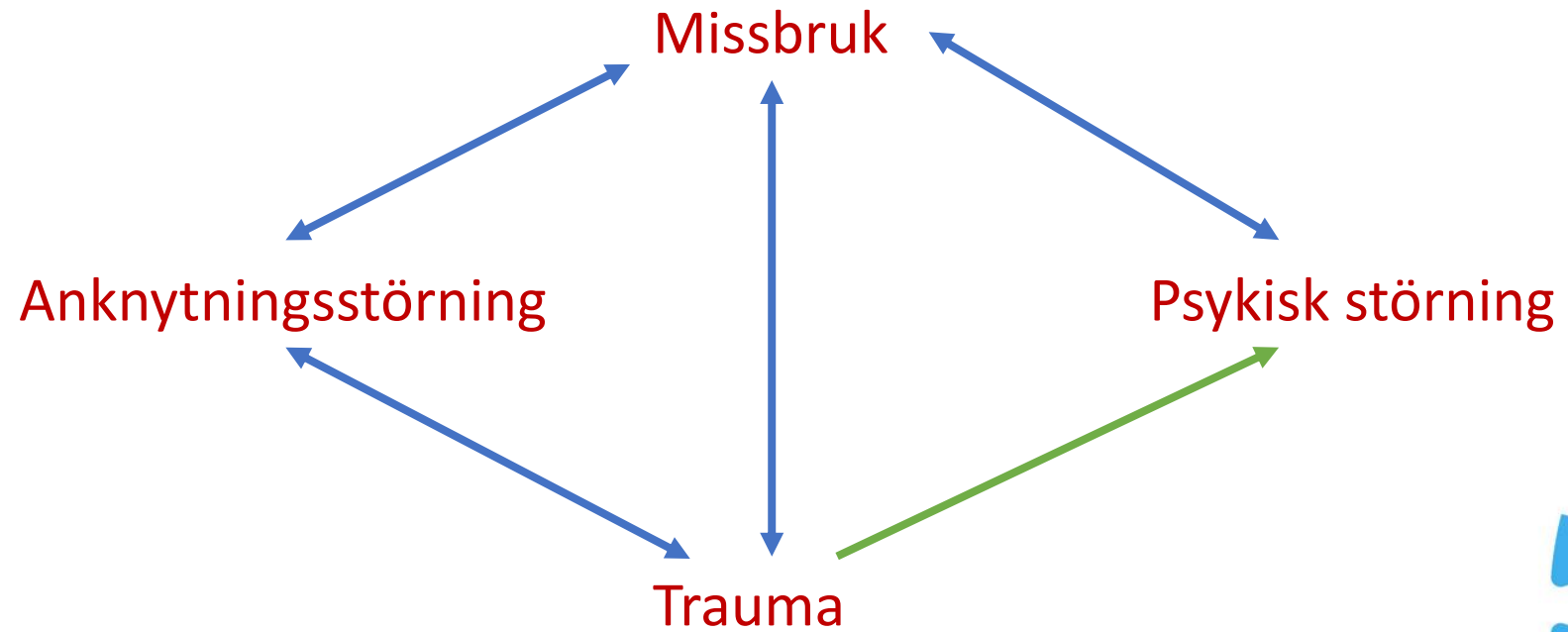
- Oförmåga att skapa tillitsfulla känslomässiga relationer, s.k. **Desorganiserad anknytning**
- 15% av befolkningen i Nordamerika och Europa
- Ingen bas för att skapa relationer som kan erbjuda känslomässigt stöd i livet.

Leder till:

- Ingen man kan lita på och anförtro sig åt.
- "En rädsla utan slut"
- Ständigt full av obehagliga känslor, eller helt avstängd.
- Oförmåga att skapa goda relationer:
  - Arbetsplats
    - Kolleger
    - Chef
  - Familj
    - Partner
    - Barn (uppfostran)
  - Boende
- Saknar samarbetsförmåga

Samband

Nödvändigt för Rehabilitering

- Kunna bygga tillitsfulla relationer
  - Samarbetsförmåga
  - Nätverk
  - Trygg bas
- Hantera känslor utan droger
  - Inte hamna i utagerande

